

การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Quality Evaluation of Theses Doctorate Program in Curriculum and Learning Innovation, Mahasarakham University

วิทยา วรพันธุ์¹, จิติวรรดา พลเยี่ยม², ประสาท เนืองเฉลิม¹

Wittaya Worapun¹, Thitiworada Polyiem², Prasart Nuangchalerm¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2555–2559 โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 24 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยเป็นแบบสังเคราะห์วิทยานิพนธ์จำนวน 24 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อย ละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์ทุกเล่มเน้น การวิจัยเชิงพัฒนา โดยพัฒนาหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 29.11 พัฒนารูปแบบการเรียน การสอน คิดเป็นร้อยละ 70.89 ปีที่รายงานมากที่สุดคือ พ.ศ. 2558 จำนวน 12 เล่ม

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

¹ Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระดับการศึกษาของตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ประถมศึกษา (ร้อยละ 29.11) มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 25.02) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 12.51) คุณภาพของวิทยานิพนธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: วิทยานิพนธ์, การวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, รูปแบบการเรียนการสอน, หลักสูตร

Abstract

This study aimed to form a synthesis of theses from a doctorate program in curriculum and learning program, Mahasarakham University which were conducted and published from 2007 to 2017. Twenty four doctoral theses in Curriculum and Learning Innovation program were studied. Data were collected by 24 questionnaires. Mean, standard deviation, and percentage were employed. Results showed that most theses focus on curriculum development (29.115) and instructional model development (70.89%). In 2015, 12 titles (50%) were mostly reported. Basic education levels were mostly studied: primary (29.11%), lower secondary (25.02%), and upper secondary (12.51%). Quality of theses can be considered to be at good level.

Keywords: Thesis, research, Mahasarakham University, instructional model, curriculum

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงที่มีปรัชญาเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขานั้นๆ โดยต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานและต่อเติมศักยภาพทางการวิจัยให้มีความโดดเด่น นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในทางวิชาการที่มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งความรู้ที่ได้รับการผลิตจะยังผลคุณูปการแก่สังคมในรุ่นหลัง ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับนี้จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้เชิงวิชาการที่เข้มข้น ทักษะและประสบการณ์การทำวิจัยเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ต้องมีลักษณะของความเป็นบัณฑิต และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่แต่ละหลักสูตร ทั้งนี้หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามุ่งสร้างและพัฒนาให้มีความรู้ทางวิชาการและลุ่มลึกทางการวิจัยในศาสตร์นั้นๆ โดยผ่านกระบวนการทำวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ที่มีการสอบและนำเสนอในรูปแบบเล่มสมบูรณ์และ/หรือการตีพิมพ์เผยแพร่ผลการศึกษาค้นคว้าในวารสารทางวิชาการ

การเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ต้องสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีทั้งความรู้คุณธรรม สามารถพัฒนาตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่จำเป็นในการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการสังเกต ตั้งคำถาม สืบเสาะค้นคว้าหาข้อมูล ลงมือตรวจสอบ และสรุปผล จนนำไปสู่การเขียนรายงานข้อค้นพบเพื่อคืนความรู้สู่สังคม การศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตถือเป็นระดับการศึกษาในระบบขั้นสูงสุด ดังนั้นสังคมจึงมีความคาดหวังสูงเช่นเดียวกันว่าเมื่อผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้แล้วย่อมมีความรู้ ความสามารถทางการวิจัย มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในทางวิชาการ (Tay-raukham, 2009: 573-574) ตลอดจนเข้าร่วมและสร้างแวดวงทางวิชาการเพื่อเป็นที่พึ่งให้แก่สังคมได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2552: 86-88) ซึ่งนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญและจะละเลยเสียมิได้ การทำวิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิตที่จะสะท้อนความสง่างามในทางวิชาการ ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ ความมุมานะพยายาม ความมุ่งมั่นฝ่าฟันกับอุปสรรคต่างๆ และทำยที่สุดต้องเขียนรายงานวิทยานิพนธ์รูปเล่มฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และเกณฑ์การบริหารจัดการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ได้ประกาศให้มีผลบังคับใช้ เพื่อให้การบริหารจัดการระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษามีคุณภาพ ทั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก็ได้เปิดทำการเรียนการสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Innovation) มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 โดยมีปรัชญาของหลักสูตรที่มุ่งสร้างดุษฎีบัณฑิตที่เป็นเลิศทางวิชาการและเชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ที่กอปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม นิสิตที่เรียนในหลักสูตรนี้จะต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะสาขาอย่างน้อย 19 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์อย่างน้อยจำนวน 36 หน่วยกิต ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2551) ทั้งนี้ หลักสูตรได้เปิดทำการเรียนการสอนมาครบ 4 ปี มีนิสิตจำนวน 40 คน ปี พ.ศ. 2554 จึงได้ทำการเปลี่ยนชื่อสาขาวิชาเป็นหลักสูตรและการสอน (Curriculum

and Instruction) จวบจนถึงปัจจุบัน และยังคงเปิดการเรียนการสอนเน้นทั้งรายวิชาและการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์นับเป็นการพัฒนาความรู้ของคนผ่านกระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม ระบบการเรียนการสอนระดับดุษฎีบัณฑิตมีความคาดหวังจากสังคมในการผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ และต้องเชื่อถือได้ วิทยานิพนธ์จึงนับได้ว่าเป็นการวิจัยผ่านการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเข้มข้นในเชิงวิชาการ งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่วิทยานิพนธ์ดังกล่าวยังขาดการจัดหมวดหมู่ การสังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

วิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 มีลักษณะและคุณภาพอย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

เพื่อประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สำรวจ สืบค้น และรวบรวมวิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (<http://www.library.msu.ac.th>) และฐานข้อมูลออนไลน์ Thai Digital Collection (<http://dcms.thailis.or.th>) เพื่อนำมา

ประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ที่สำเร็จการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 พบว่ามีวิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่ประกอบการสำเร็จการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 จำนวน 24 เล่ม จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเล่มและบันทึกรายละเอียดเพื่อทำการอ้างอิงข้อมูลของแต่ละเล่ม

ผู้วิจัยศึกษาความสมบูรณ์ของเล่มวิทยานิพนธ์ และองค์ประกอบต่างๆ เพื่อใช้การศึกษาค้นคว้า ข้อมูลทั่วไปของวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการจำแนกและวิเคราะห์ได้แก่ปีที่เผยแพร่ รูปแบบของการพัฒนา และระดับการศึกษาของตัวอย่าง จากนั้นทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินงานวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขจากงานวิจัยของ รัตนะ บัวสนธ์ และคณะ (2557) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) วิชาญ อ่อนนางใย และคณะ (2559) ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และต้องปรับปรุง จำนวน 24 ข้อ และประเด็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมปลายเปิด ผู้วิจัยทั้ง 3 คน ได้บันทึกและประเมินคุณภาพของวิทยานิพนธ์ตามประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแบบประเมินตามความเป็นจริง พร้อมทั้งระบุรายละเอียดที่เป็นข้อ

สังเกตจากวิทยานิพนธ์เพื่อประกอบการอภิปรายผล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

นำผลการประเมินแต่ละเล่มมาหาค่าเฉลี่ยและรายงานผลการประเมินในแต่ละข้อว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด แปลความหมายจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.51-5.00	ดีมาก
3.51-4.50	ดี
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	พอใช้
1.00-1.50	ต้องปรับปรุง

ประเด็นข้อค้นพบเพิ่มเติมหรือข้อสังเกตของแต่ละเล่มจะได้รับการบันทึกและนำมาจัดหมวดหมู่เพื่อนำเสนอด้วยพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การสำรวจเล่มวิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่ในฐานะข้อมูลของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ สามารถดาวน์โหลดได้ง่ายและประหยัดเวลา ซึ่งพบว่ามียังจำนวน 24 เล่ม ที่นิสิตใช้เล่มวิทยานิพนธ์ประกอบการสำเร็จการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยานิพนธ์ที่นำมาประเมินคุณภาพ (n=24)

รายการประเมิน		จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
ปีที่รายงาน	2555	1	4.17
	2556	2	8.34
	2557	4	16.68
	2558	12	50.00
	2559	5	20.81
รูปแบบการพัฒนา	หลักสูตร	7	29.11
	การเรียนการสอน	17	70.89
ระดับการศึกษาของตัวอย่าง	ปริญญ์	3	12.51
	ประถมศึกษา	7	29.11
	มัธยมศึกษาตอนต้น	6	25.02
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	12.51
	อุดมศึกษา	3	12.51
	อื่นๆ	2	8.34

เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อยตามลำดับ พบว่า ปี 2558 (12 เล่ม) 2559 (5 เล่ม) 2557 (4 เล่ม) 2556 (2 เล่ม) และ 2555 (1 เล่ม) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 เล่ม (ร้อยละ 29.17) และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 17 เล่ม (ร้อยละ 70.83) ทั้งนี้ ระดับการศึกษาของตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ประถมศึกษา (ร้อยละ 29.11) มัธยมศึกษาตอนต้น

(ร้อยละ 25.02) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 12.51)

การประเมินคุณภาพของวิทยานิพนธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.39$ $SD=0.64$) โดยมีประเด็นที่อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X}=4.56$ $SD=0.58$) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X}=4.53$ $SD=0.65$) และการแปลผลการวิเคราะห์ชัดเจน ($\bar{X}=4.51$ $SD=0.65$)

ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับดี ซึ่งสามารถเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมือวิจัยมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.49$ $SD=0.65$) การเก็บรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับเครื่อง

มือ ($\bar{X}=4.49$ $SD=0.65$) และ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ($\bar{X}=4.49$ $SD=0.69$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (SD) และระดับคุณภาพของการประเมิน

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
1	การเสนอปัญหาชัดเจน	4.22	0.70	ดี
2	ปัญหาที่มีความสำคัญ	4.39	0.59	ดี
3	ปัญหาที่เหตุผลน่าเชื่อถือ	4.19	0.72	ดี
4	วัตถุประสงค์การวิจัยสอดคล้องปัญหา	4.46	0.60	ดี
5	สมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.40	0.62	ดี
6	ขอบเขตของการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย	4.42	0.62	ดี
7	การนิยามตัวแปรหรือนิยามคำศัพท์เฉพาะชัดเจน	4.43	0.69	ดี
8	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมตัวแปร	4.42	0.64	ดี
9	ความสามารถในการสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย	4.21	0.67	ดี
10	การกำหนดประชากรสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย	4.46	0.58	ดี
11	การกำหนดประชากรชัดเจน	4.47	0.56	ดี
12	วิธีการสุ่มตัวอย่างเหมาะสมกับลักษณะของประชากร	4.35	0.61	ดี
13	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จะเป็นตัวแทนของประชากรได้	4.22	0.65	ดี
14	เครื่องมือวิจัยเหมาะสมกับตัวแปร	4.40	0.64	ดี
15	การพัฒนาเครื่องมือวิจัยมีความเหมาะสม	4.49	0.65	ดี
16	เครื่องมือวิจัยเชื่อถือได้	4.33	0.71	ดี
17	การเก็บรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับเครื่องมือ	4.49	0.65	ดี

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
18	สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.53	0.65	ดีมาก
19	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.49	0.69	ดี
20	การแปลผลการวิเคราะห์ชัดเจน	4.51	0.65	ดีมาก
21	การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.56	0.58	ดีมาก
22	การอภิปรายผลสมเหตุสมผล	4.38	0.57	ดี
23	ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการวิจัย	4.28	0.59	ดี
24	ข้อเสนอแนะสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.33	0.56	ดี
	รวมเฉลี่ย	4.39	0.64	ดี

ข้อค้นพบบางประการจากการประเมินวิทยานิพนธ์ *ปัญหาการวิจัย* ได้แก่ การเขียนประเด็นที่นำไปสู่การวิจัยขาดความเชื่อมโยง การพัฒนาหลักสูตรควรสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรเดิมมีจุดบกพร่องใดที่ควรปรับปรุง ปัญหาที่ศึกษายังไม่สอดคล้องและสะท้อนความสำคัญของการวิจัย *วัตถุประสงค์การวิจัย* ไม่ค่อยชัดเจนและค่อนข้างเป็นนามธรรม *นิยามศัพท์เฉพาะ* ได้แก่ การนิยามศัพท์ที่ไม่ครอบคลุม และนิยามไม่เป็นเชิงปฏิบัติการ และการนิยามไม่สมบูรณ์ *เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง* ได้แก่ ไม่

ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา การอ้างอิงเอกสารไม่ค่อยสมบูรณ์ เอกสารทางวิชาการไม่ครบถ้วน และการอ้างอิงค่อนข้างลำสมัย *เครื่องมือวิจัย* ได้แก่ วิธีการสร้างและหาคุณภาพบางเล่มยังไม่สมบูรณ์และเป็นไปตามหลักวิชาการ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และเครื่องมือยังไม่ครอบคลุมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย *การเก็บรวบรวมข้อมูล* ได้แก่ เวลาเก็บข้อมูลไม่สัมพันธ์กับสภาพการเรียนการสอน เวลาในการเก็บข้อมูลไม่ค่อยสัมพันธ์กับช่วงเวลาการเรียนการสอน

อภิปรายผล

วิทยานิพนธ์จึงเป็นรายงานการวิจัยที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอน การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการเผยแพร่ความรู้ที่ค้นพบในทางวิชาการที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือได้ออกสู่สังคมคุณภาพของงานวิจัยว่าต้องมีความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) งานวิจัยใดมีความเที่ยงตรงภายในแสดงว่าข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนั้นต้องสมเหตุสมผล (บุญเรียง ขจรศิลป์. 2550) ซึ่งพบว่าวิทยานิพนธ์มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนแบบต่างๆ ระเบียบวิธีวิจัยนิยมใช้การวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้ได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาทางการเรียนการสอน แต่อาจมีความแตกต่างกันไปตามหน้าที่ภาระงานและบริบทของการวิจัย ทั้งนี้จะต้องมีศึกษาค้นคว้าและลงมือทำวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ต่างๆ (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. 2560) สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำหนดไว้ว่า “ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน” การทำวิจัยวิทยานิพนธ์จึงไม่ใช่แค่การศึกษาแล้วเรียนจบและได้รับใบ

ปริญญาเท่านั้น แต่หากยังเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปยกระดับคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับ

แม้ว่าผลการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ในภาพรวมจะอยู่ในระดับก็ตาม แต่ก็มีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า วิทยานิพนธ์บางเล่มยังมีการสังเคราะห์เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่ครอบคลุมในบางประเด็น บางครั้งอาจมีการนำข้อความจากเอกสารวิชาการมานำเสนอในเล่มวิทยานิพนธ์โดยขาดการอ้างอิงทางวิชาการ ทำให้มีโอกาสนที่จะละเมิดลิขสิทธิ์และผิดจรรยาบรรณของนักวิจัยได้ (Tayraukham. 2009: 577) อย่างไรก็ตาม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พยายามกำหนดเป็นแนวปฏิบัติและมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการทำวิทยานิพนธ์ การสืบค้นข้อมูล การเขียนวิทยานิพนธ์ การเผยแพร่คู่มือการทำบทนิพนธ์ การนำโปรแกรมตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผลงานวิชาการ และการตรวจรูปเล่มวิทยานิพนธ์ก่อนพิมพ์ แม้ว่าจะมีกระบวนการเหล่านี้ในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ แต่ก็อาจมีจุดบกพร่องที่ควรหาแนวทางร่วมกัน เช่น การให้ความรู้

และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การพบปะและติดตามความก้าวหน้าการทำวิจัยทุก 6 เดือน หรือ ปีละครั้ง (Panichkul and others. 2011: 1018)

วิทยานิพนธ์มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นการประเมินจากผลลัพธ์ของการสร้างความรู้ของนิสิต เล่มวิทยานิพนธ์จึงเกิดจากการปรับปรุงแก้ไขทั้งความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการเขียนตามหลักทางวิชาการ ดังนั้น การประเมินกระบวนการทำวิทยานิพนธ์จึงต้องมีทั้งการนำเสนอแบบปากเปล่าและการส่งเล่มสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ รวมทั้งการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการในสาขาวิชายอมรับ (รัตนะบัวสนธ์. 2552) การเขียนงานวิชาการจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงคุณลักษณะของการเป็นดุษฎีบัณฑิต แต่

อย่างไรก็ยังคงพบข้อบกพร่องในการนำเสนอและการเขียนเชิงวิชาการบางประการที่สาขาวิชาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรนำไปใช้สารสนเทศและแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป (สรวงสุดา สิงขรอาสน์. 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีระเบียบวิธีวิจัยที่มีความหลากหลายมากกว่าการทำวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้ได้หลักสูตรหรือรูปแบบการเรียนการสอน
2. ควรเน้นการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการนำเสนอผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2551). *หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้*. มปท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2550). ทำวิจัยอย่างไรให้มีคุณภาพ : ความคลาดเคลื่อนในการทำงานวิจัยทางการศึกษา ใน *เทคนิคการทำวิจัยในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ อาชีพ*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2560). *วิจัยการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิธีวิทยาว่าด้วยการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก*. มปท.
- รัตนะ บัวสนธ์ เอื้อมพร หลินเจริญ พิจิกันต์ ศรีพิมาย ปริญญา จิตรโคตร ประสิตา สุขสำราญ ปัทมา ภูสวาสดี สุภาพร จันทร์ศิริ. (2557). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 16(1): 120-126.
- วิชาญ อ่อนนางใย บุญชม ศรีสะอาด อมร มะลาศรี. (2559). การสังเคราะห์วิธีวิทยาการวิจัยของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา และ สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปีพุทธศักราช 2550-2556. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 35(1): 203-219.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวงสุดา สิงขรอาสน์. (2559). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10(พิเศษ): 903-939.
- Panichkul, S., Mahaisavariya, P., Morakote, N., Condo, S., Caengow, S., & Ketunpanya, A. (2011). Current status of the research ethics committees

in Thailand. *Journal of the Medical Association of Thailand*. 94(8): 1013-1018.

Tayraukham, S. (2009). Academic ethics in research methodology. *The Social Sciences*. 4(6): 573-577.